

Bogumiła Lachowicz

Szkoła wielokulturowa
— to nie takie proste

Trudności w edukacji uchodźców z Czeczenii na przykładzie Zespołu Szkół w Coniewie:

Zespół Szkół w Coniewie, to niewielka wiejska szkoła położona w gminie Góra Kalwaria, powiat piaseczyński, 33 km na południe od Warszawy. W jej obwodzie usytuowany jest ośrodek dla uchodźców (głównie z Kaukazu) w Lininie. W szkole dzieci cudzoziemskie pochodzące z Czeczenii, Dagestanu, Inguszetii i Gruzji uczą się od 2004 roku, a ich liczba stanowi 25% - 30% wszystkich uczniów. Liczba uczniów-uchodźców przebywających w ośrodku w ostatnim roku znacznie się zwiększyła – do 160 osób, co spowodowało konieczność przyjęcia ich do kilku szkół.

Trudności jakie napotyka szkoła w związku z edukacją cudzoziemców wiążą się z głównie z różnicami kulturowymi, zachowaniem się uczniów oraz brakiem rozwiązań systemowych.

Omówiono typowe trudności takie jak:

- brak znajomości języka polskiego
- trudności z przypisywaniem uczniów do klas i oceną ich wiedzy
- trudności z uzyskiwaniem wglądu w dokumenty uczniów (zapisy w księdze uczniów)
- poszukiwanie i skreślanie uczniów, którzy opuścili ośrodek
- utrudniony kontakt z rodzicami
- zachowania agresywne i niebezpieczne
- duża hermetyczna grupa nie zainteresowana integracją i nauką języka
- niechęć uczniów polskich do cudzoziemców
- niechęć rodziców uczniów polskich do cudzoziemców
- ruch uczniów (ok. 60 w ciągu roku)
- ocenianie szkoły przez pryzmat wyników egzaminów zewnętrznych i drugo-roczności uczniów – władze miejskie i oświatowe
- opinia o szkole – „szkoła dla uchodźców, niski poziom nauczania”
- brak wsparcia finansowego (systemowo)
- różnice religijne i kulturowe między uczniami, podstawowe zasady islamu
- niechęć do uczestniczenia w lekcjach wf i muzyki
- niechęć do siadania w ławkach z uczniami polskimi
- brak szacunku i niewykonywanie poleceń nauczycieli
- brak możliwości diagnozy uczniów z deficytami rozwojowymi
- krótki czas pobytu uczniów w szkole – ucieczki, deportacje

- stosunek do własności – niszczenie podręczników, przyborów szkolnych, otrzymanej żywności
- postawa rodziców cudzoziemców – od braku zainteresowania po roszczeniowość i brak zaufania do słów nauczyciela
- pojawienie się przemocy w rodzinach (pijaństwo, narkomania, kradzieże, bicie).

Dobre praktyki – rozwiązania w szkole:

9 lat praktyki w edukacji uchodźców pozwoliło szkole na zbudowanie rozwiązań przydatnych i skutecznych w tej kwestii.

Przydatne rozwiązania w pracy z uchodźcami to:

- przydzielanie uczniów do różnych szkół
- poradnik dla rodzica – jak posłać dziecko do szkoły
- system nagradzania zachowania uczniów
- tłumaczenie dokumentów wysyłanych do rodziców cudzoziemców.
- upomnienie w sprawie regularnego posyłania dziecka do szkoły
- zasady poszukiwania uczniów – policja, ośrodek
- praca dyrektora w Lokalnym Zespole Współdziałania (policja, służba zdrowia, pracownicy ośrodka, dyrektorzy szkół)
- współpraca z ośrodkiem dla uchodźców
- dzień uchodźcy, festyny, festiwale-integracja
- współpraca z wolontariuszami z Europy pracującymi na rzecz ośrodka dla uchodźców
- udział w konkursach dotyczących wielokulturowości
- projekty realizowane we współpracy z organizacjami pozarządowymi
- warsztaty dla uczniów
- szkolenia nauczycieli z wielokulturowości
- szkolenia rodziców
- dodatkowe 4 godz. j. polski tygodniowo
- pomoc w odrabianiu lekcji, opieka psychologa
- zatrudnienie asystenta kulturowego
- szkolenia dla nauczycieli dot. nauczania j. polskiego jako obcego

Ogromną pomoc w organizacji edukacji cudzoziemców okazały szkole organizacje pozarządowe, dzięki którym szkole udało się uczestniczyć w kilku projektach dotyczących wielokulturowości np.:

- **Uchodźcy i polska szkoła** - wykłady dla rodziców finansowane przez Samorząd Województwa Mazowieckiego – 2009, Stowarzyszenie Vox Humana.
- **Uchodźcy w polskim społeczeństwie** - finansowany przez Europejski Fundusz na rzecz Uchodźców i budżet państwa – 2009, Stowarzyszenie Vox Humana.
- **Uchodźca mój dobry sąsiad** - finansowany przez Islandię, Lichtenstein i Norwegię, dofinansowany ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweskiego Mechanizmu Gospodarczego i budżet państwa – 2010, Stowarzyszenie Vox Humana.
- **Wielokulturowe Mazowsze** - dofinansowane ze środków Wojewody Mazowieckiego, zatrudnienie asystenta kulturowego – 2010, Stowarzyszenie Interwencji Prawnej
- **Uchodźca mój kolega i sąsiad** - Aktywny udział dzieci uchodźców w społeczności lokalnej" finansowany przez Europejski Fundusz na rzecz Uchodźców i budżet państwa – 2010, Stowarzyszenie Vox Humana.
- **Uchodźcy i sąsiad** - finansowany przez Europejski Fundusz na rzecz Uchodźców i budżet państwa – 2010, Stowarzyszenie Vox Humana.
- **Mazowsze równych szans** - zatrudnienie asystenta międzykulturowego, zajęcia z języka czeczeńskiego, tłumaczenie – 2011, Stowarzyszenie Interwencji Prawnej.
- **Szkoła – początek integracji** - projekt Stowarzyszenia Vox Humana współfinansowany przez Europejski Fundusz na Rzecz Uchodźców i Budżet Państwa – 2012- 2014.
- **„Nauka języka – podstawa integracji”** - projekt Fundacji Obywatelska Perspektywa współfinansowany przez Europejski Fundusz na Rzecz Uchodźców i Budżet Państwa – 2012-2013.

W czasie zajęć dotyczących wielokulturowości można wykorzystać ćwiczenia, które uzmysłwią uczniom sytuację kolegów i koleżanek zmuszonych do opuszczenia swojego kraju m.in.: wizualizację, grę ślepiec. Warto wykorzystać i omówić ankietę „Twój stosunek do uchodźców” skonstruowaną w oparciu o skalę Bogardusa – do badania dystansu społecznego.

